

Листи в Україну (обрані вірши)

Юрій Андрухович

МУЗЕЙ СТАРОЖИТНОСТЕЙ

Як ми ходимо обое
нетрями старого дому!...
Гобелени і гобої
славлять пару невідому,
ніби бачать
нашу змову:
кожен дотик –
теплий спалах.
І тоді ми знову (й знову)
переходимо
в дзеркалах.
На годиннику з гербами,
як завжди, година друга,
і крадеться вслід за нами,
може, туга, може, фуга...
Повз портрети
і портшези
з нами йде
луна від кроків.
Ми кудись надовго щезли
(двісті років?
Триста років?)
І, коли вже стане темно,
з неопалених покоїв
(я, здається, вівся чемно,
я нічого не накоїв),
у жаркі вогні неонні
повертаємось
навіки.
Я несу тебе в долоні,
і життя таке велике...

ОПІВНІЧНИЙ ПОЛІТ З ВИСОКОГО ЗАМКУ

авжеж не райський сад не світять помаранчі

загублено стежки і втрачено сліди
а все що є у нас ліхтарик на підзамчі
і треба нам туди

збігати у пільму яка непевна втіха
чи виросте вогонь
коли позолотить найменша іскра тиха
розсипаний пісок розрив поміж долонь

і тісно між дерев і темно в сьому граді
і тягнуться до нас обуджені гілки
та крізь нічне зело що пнеться на заваді
злітаємо з гори злітаємо таки

і жодної зорі лиш доторки тернові
і де ще той ліхтар чи світиться йому
подряпини легкі падіння варте крові
і навіть без надій

і навіть у пільму

бо хто на світі ми
за сімома шляхами
шукаємо любов як золото в ріці
закрито всі доми
спідниця з реп'яхами
і скалка
на щоці
і скалка
на щоці

ВУЛИЦЯ ЄРЕВАНСЬКА

Наш дім уже зносять, а ми ще живемо у ньому,
ховаємо в ринву щербаті ключі, мов колись,
і стелимо на ніч худу споконвічну соломі,
та вікон уже не відчиниш — вони розтеклись.

Ще птиці бувають у нас, але множаться втрати;
збираєм дощівку в роззявлені нутра горнят
і хочемо щось підлатати і підмалювати,

Та — поверх за поверхом — нижчає темний фасад.

Ще ходимо тут, оминаючи шпари й завали,
І гріємо чай, і говоримо про переїзд,
а лози не сохнуть, і крила дерев дотривали,
та птиці минають, уже не звиваючи гнізд.

І в цю аварійну, хистку й неосвітлену зону
от-от увірветься забуте волення сурми;
і ти ще стоїш на ламкій половині балкону,
а знизу вже кличуть і гупають лунко дверми.

У небі, такому старому, тісному, блідому,
легкими уламками світла розвіємось ми —
салют, вибухівко, у ребрах колишнього дому!
Хоч будуть великі, і білі, і вічні доми.

З циклу "Нотатки фенолога"

Травень є травень. І ми неповторно живі,
й наші сади мов ліси з непролазною тінню.
Скільки тепла подаровано цьому камінню,
світла — цим вікнам, підземного тління — траві?

Скільки увімкнуто в нас кольорових вогнів?
Травня несем на собі неспокійну відзнаку:
тут, між великістю каменя й малістю злаку,
чи не обернеться милість природи на гнів?

Скільки на наших очах облетіло кульбаб?
Що залишається — стебел пусте безголів'я?
Мислячих стебел розкішно-густе пустослів'я?
Стежмо за вітром, і промінь — мов поданий трап.

Кров переміниться. Цвіт на каштанах мине.
Ми поспішаємо жити, немов після мору.
Може, у тім і спасіння — пізнати цю пору,
ніби останнє цвітіння. Єдине. Одне.

ПІДЗЕМНЕ ЗОО

Живуть кити під містом. І тритони.
А ще — дельфіни. В сумерку глибин,
в западинах, де чорний місяць тоне,
де вибрано породу з порожнин,
вони живуть — міноги і мурени,
сирени, восьминоги. І смиренне
сліпе суцвіття губок та медуз —
у вирвах шахт, у ямах наших душ.

Живуть під містом леви, жовті й сонні.
Сховала їх розпечена трава.
Летючі зебри, антилопи й коні
цвітуть на дні пасовищ і савани.
Живуть також під містом крокодили.
Заплутані в ліан солодкі жили,
тріпочуть тіні мавп або папуг.
І сотні сотень мух, мурах, ропух.

Живуть під містом зебри і буйтури, —
режуть їх сурми в ніч, мов мерзла мідь.
Сайгаки й сарни, пасерби натури,
пасуться на межі нічних угідь.
І мамонти, сумирні, мов корови,
і мастодонти. Кам'яні діброви
двигтять від них, тремтять, як тепла твань,
вони сюди втекли від полювань.

Живуть під містом люди. І прочани,
і міщухи. І крила в рукавах.
Розкручується знову копійчане
порочне коло вицвілих розваг, —
усе так само. Пиво ярмаркове,
скрипки весільні, ліхтарі, підкови,
цілунки, плач, кохання і п'ятьма...
Під містом. Тільки міста вже нема.

ЗМІНА ДЕКОРАЦІЙ

У приміщенні церкви відкрито вокзал:
почекальні, лампади, ікони, кабіни.

Перелюднені хори гудуть, мов казан,
а в касинок вуста, як фальшиві рубіни.
Туалети і фрески. Колишня зоря
закотилась у тлін, мов Марія у чорнім.
Відчиняєш, як двері, врата вівтаря —
і виходиш, і ходиш по першій платформі.

А на ній — протяги, паротяги. Свічок
пересохлі світла, як пісні на бенкеті.
Облягаєм вагон. І свистить у сюрчок
пролетарський пророк у червонім кашкеті.

У приміщенні школи відкрито готель:
там завжди хтось із кимсь укладається спати.
Сталактити волого пульсують зі стель,
старшокласниці прагнуть солодкої вати
і, сплітаючи русла заламаних рук,
опановують суть природничих наук.

У приміщенні замку відкрито шпиталь:
там гуляє лицарство в потертих піжамах,
мов побите вогнем чи познімане з паль,
і діагноз готують на них, ніби замах.
Адже в кожній з нічних півосвітлених веж
їх лікують від стиду. І цвяхами теж.

У приміщенні цирку відкрито завод:
там летить над верстатами гордий народ
у блискучому гримі — від вуха до вуха.

У приміщенні неба відкрита тюрма.
У приміщенні тіла відкрита пітьма.
У приміщенні духа відкрита розруха.

Весна виникала, де тільки могла:
трава на фронтонах, дощі і сухоти,
і тепла бруківка. Весна була зла.
Блукаючи танки і рештки піхоти
вертались nach Osten. Черешня цвіла,

і груди, сповиті в паси портупей,
зітхали в жаданні нових епопей.

Костел описали — від нефів до веж,
а все ж залишили стояти на площі,
забивши дошками всі двері, а все ж
виносили мармур і крила, і мощі —
все золото чаш і шовковість одеж,
всю темінь вина і кривавість корон,
і мумію графа у шапці з пером,
серця пілігримів, сідниці блудниць,
правиці рубак і синиць із очниць,
мечі, дароносиці, книги і фіги
листок з антикварного лона Ядвіґи,
покривлені м'язи і німби святих, —
уче це призахідне тління Європи
виносили геть. Мов у піч, мов на допит –
жбурляли в машини. Ти вчасно затих,
а потім озвався, хрипучий органе,
тебе розкрутили на тисячу труб,
тебе прикладали до вуст, як до рани,
ці душі найменші, ці діти з халуп,
з підвальних яскинь, де каміння і плющ,
з низів, de profundis, ти виник пискляво.
тебе на свистки і гудки розпиляли,
і ти засурмив з-над катуш і калюж,
з міського підпілля, де ніч і сухоти,
де квола весна зеленіла зі стін.
Ці губи, ці труби, ці дотики. Доти,
аж поки ця розкіш, ці мури, цей тлін...